

پرونده

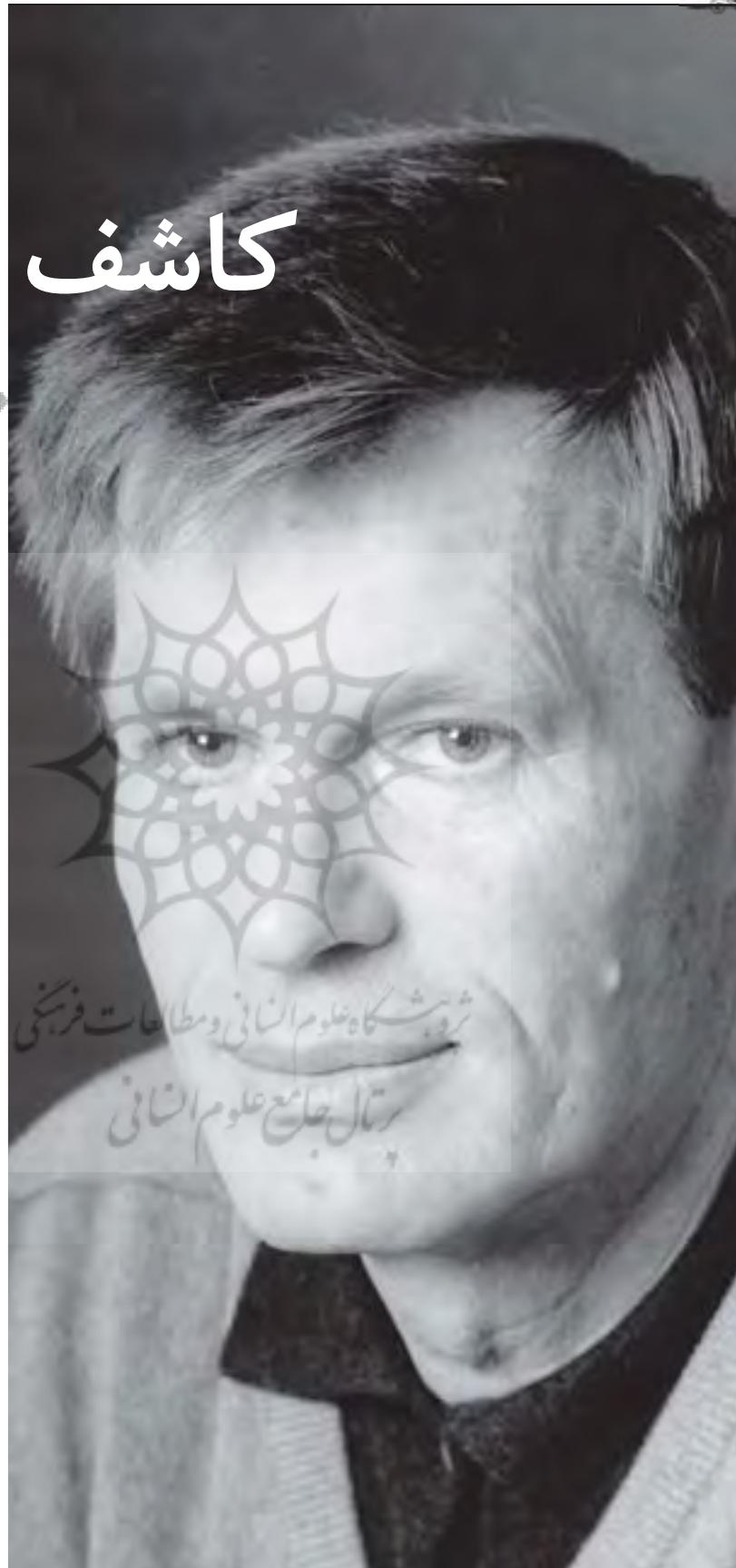
کاشف بشریت

نویسنده: لو گراسمن Lev Grossman

مترجم: معصومه خادم نیا

"فرهنگ غرب به حد وسیع و نامطلوبی یکپارچه شده است." این را لوکلزیو در مصاحبه ای که در سال ۲۰۰۱ با یک مجله فرانسوی به نام لیبل فرانس (Label France) داشت گفته است و این که: "این فرهنگ بیشترین تاکید و اهمیت را برای جنبه مدنی و ماشینی خود قابل است و بنابراین از رشد و توسعه‌ی دیگر اشکال بیان مانند دیانت و احساسات جلوگیری می‌کند در چنین شرایطی تمام بخش ناشناخته‌ی وجود آدمی زیر عنوان عقل گرایی پوشیده می‌ماند. و درک من از این موضوع است که مرا به سوی تمدن‌ها و فرهنگ‌های دیگر می‌راند

شماره ۶۴ - فروردین ۸۸

۳۰

ژان ماری گوستاو لوکلزیو، برندهٔ نوبل ادبیات ۲۰۰۸ در بیانیهٔ آکادمی نوبل که به هنگام اهدای جایزه به او قرائت شد با عبارات: "نویسندهٔ حرکت‌های نو، ماجراجویی شاعرانه و خلسلهٔ جسمانی. توصیف شد" این در حالی است که همین آکادمی دربارهٔ موقعیت امریکا در جهان ادبیات گفته است: "ادبیات امریکا بسیار منزوی، تنگ نظر و خود شیفته است. به اندازهٔ کافی قابل تفسیر نیست و به معنای واقعی در یک محاوره کلان ادبی سهیم نمی‌شود. و این یک جهالت بازدارنده است." این اظهارات ممکن است اشاره‌ای به این واقعیت داشته باشد که کارهای ژان ماری گوستاو لوکلزیو، برندهٔ نوبل ۲۰۰۸، تقریباً به طور کامل در امریکا مهجور مانده در حالی که نویسنده‌گان بیانیه پایانی لوکلزیو را به عنوان: "نویسندهٔ سبک‌های جدید، هیجان شاعرانه، و کاشف بشریت در مواری سلطهٔ تمدن حاکم" توصیف کردند.

لوکلزیو که همانند برندهٔ نوبل سال پیش، دوریس لسینگ، رابطهٔ عاطفی انکارناپذیری با افریقا دارد. در ۱۹۴۰ در نیس متولد شد اما تاریخچه خانواده‌ی او از هر دو طرف به جزیرهٔ موریس بر می‌گردد. جزیره‌ای در ۵۰۰ مایلی شرق ماداگاسکار که در غرب به عنوان زیستگاهی برای دودو (dodo) ها که یک نوع پرنده‌ی در حال انقراض، است کاملاً شناخته شده است. پدر لوکلزیو پزشک بود و خود او در فرانسه و نیجریه پرورش یافت و بزرگ شد. لوکلزیو به هر دو زبان انگلیسی و فرانسوی تسلط یافت و نویسنده‌گی را در هشت ساله‌گی شروع کرد و یکی از تلاش‌های دوران کودکی اش در زمینهٔ نوشتۀ شده، درواقع در بردارندهٔ موضوعات و مسایلی است نیجریه نوشتۀ شده، در بعد از دوران کودکی در زمینهٔ نوشتۀ شده، دربردارندهٔ موضوعات و مسایلی است که بعدها او درباره شان نوشت و منتشر کرد. خانوادهٔ لوکلزیو بسیار مسافرت می‌کرد و تجربه‌های نخستین او از دیگر فرهنگ‌ها و نیز دوری از وطن در هر چیزی که او بعدها نوشت نمایان است.

لوکلزیو بعد از قبولی در دانشگاه نیس، شهرت پایدار خود را در ۱۹۶۳ با انتشار اولین رمان خود به دست آورد. رمانی به نام "صورت جلسه" که در متن انگلیسی با عنوان "بازجویی" منتشر شد. رمان حکایت زنده‌گی تاریک و سرگردان جوانی نازاری و آشفته است. این اثر می‌تواند یادآور اثار "سارتر" یا "کامو" باشد، اما سبک کار لوکلزیو را هرگز نمی‌توان به آسانی طبقه‌بندی کرد و توصیف مشخصی قابل شد. او همانند نویسنده‌گان رمان نو، ماهیت زیان و روش‌هایی را که زنده‌گی معاصر برای تهی کردن آن از معاشره است، به چالش می‌گیرد. او با رها گفته است که رمان نویسان مورد علاقه‌ی او (جیمز جویس James Joyce) و "راپرت لوئیس استیونسون" (Robert Louis Stevenson) هستند. رمان "بازجویی" پس از انتشار مورد استقبال قرار گرفت و نامزد دریافت جایزهٔ کونگور و برندهٔ جایزهٔ روندو در فرانسه شد و از آن زمان تا کنون لوکلزیو به عنوان یکی از نویسنده‌گان تراز اول در ادبیات فرانسه شناخته شده است.

او درکی ملموس از تمرکزی قوی و هدفدار را به تصویر می‌کشد که به نوشه‌هایش قوت می‌بخشد. قهرمانان داستان‌های او اغلب انسان‌هایی حقیر هستند که توانایی‌هایشان در رویارویی با مشکلات و سختی‌ها به بار می‌نشینند و خود را نشان می‌دهند. "بیابان" که از آن به عنوان مهمترین رمان او نام برده می‌شود، در سال ۱۹۸۰ منتشر شد و قسمت اعظم ماجراهای آن در صحراهی در مرکش اتفاق می‌افتد. یک اثر پرمعنا و تاثیرگذار است که لوکلزیو با سبکی وهم آلود که درگیر حواشی نیز هست به آن می‌پردازد.

زنده‌گی پویای کوچ نشینان افريقا و تقابل آن را با بی‌روحی و سردی زنده‌گی شهری، متمدن و مدرن اروپایی به تصویر می‌کشد.

آثار او به همراه ترکیبی که از داستان و اصول اخلاقی می‌سازد او را به عنوان یکی از محبوب‌ترین نویسنده‌گان در فرانسه مطرح کرد. تا آن‌جایی که در یک نظرسنجی انجام شده به سال ۱۹۹۴ توسط یک مجله ادبی فرانسوی، لوکلزیو به عنوان بزرگترین نویسندهٔ زبان فرانسوی شناخته شد. هر چند خود لوکلزیو که هیچ گاه احساسات چندانی از خود نشان نمی‌دهد

"فرهنگ غرب به حد وسیع و نامطلوبی یکپارچه شده است." این را لوکلزیو در مصاحبه‌ای که در سال ۲۰۰۱ با یک مجله فرانسوی به نام لیلی فرانس (Label France) داشت گفته است و این که: "این فرهنگ بیشترین تأکید و اهمیت را برای جنبه مدنی و ماشینی خود قایل است و بنابراین از رشد و توسعهٔ دیگر اشکال بیان مانند دیانت و احساسات جلوگیری می‌کند در چنین شرایطی تمام بخش ناشناخته‌ی وجود آدمی زیر عنوان عقل‌گرایی پوشیده می‌ماند. و درک من از این موضوع است که مرا به سوی تمدن‌ها و فرهنگ‌های دیگر می‌راند." لوکلزیو تأثیرات و اسباب محیطی را خیلی قبل تراز آن که وارد آگاهی جمعی شوند پذیرفت. به طوری که آثار او به همراه ترکیبی که از داستان و اصول اخلاقی می‌سازد او را به عنوان یکی از محبوب‌ترین نویسنده‌گان در فرانسه مطرح کرد. تا آن‌جایی که در یک نظرسنجی انجام شده به سال ۱۹۹۴ توسط یک مجله ادبی فرانسوی، لوکلزیو به عنوان بزرگترین نویسندهٔ زبان فرانسوی شناخته شد. هر چند خود لوکلزیو که هیچ گاه احساسات چندانی از خود نشان نمی‌دهد در مورد نتیجه این نظرسنجی گفت: "من ژولین گرای** را در راس قرار می‌دهم."

لوکلزیو هیچ گاه از نوشتن باز نمانده است و طبق بیانیهٔ آکادمی نوبل او ۴۳ اثر به زبان فرانسه نوشته است. او به ندرت از مسافرت باز می‌ماند چنان که علاوه بر فرانسه و افریقا سال‌های بسیاری را در مکزیک و امریکای مرکزی به سر برده است. اکنون ۶۸ سال دارد و به همراه همسر مراکشی اش اوقات خود را بین موریس، نیس و آلبُوکوئرث می‌گذراند. موضوعات ثابت و همیشگی در کارهای او عبارتند از: تغییر مکان و جاچایی و وابسته نبودن به یک مکان و ملیت خاص، انسانیتی برگرفته از جهان طبیعی، درک دوران بزرگ‌سالی از وطن آرمانتی دوران کودکی و درکی از تمدن غرب که زاییده شور و شوق احساسی و معنوی آن است. "ما دیگر، مانند آن‌چه که در دوران سارتر تصور می‌شد، با جسارت براین باور نیستیم که یک رمان می‌تواند دنیا را عوض کند." این را لوکلزیو در مصاحبه‌اش بیان می‌کند و در ادامه می‌گوید: "امروزه نویسنده‌گان فقط می‌توانند ناتوانی خود را از تغییر سیاست یا تاثیر بر آن ثبت و ضبط کنند... ادبیات معاصر، ادبیات یاس است."

برگرفته از سایت تایم www.Time.com

* عنوان از مترجم است

** م. Gracq (ژولین گرای Julien Gracq) (۱۹۱۰-۲۰۰۷) نویسندهٔ مشهور ادبیات قرن بیستم فرانسه که عمیقاً تاثیرگرفته از سبک سورئالیسم و رمانیسم آلمانی بود. او که نام اصلی‌اش لوییس پوآریه Louis Poirier بود، بیست و دوم دسامبر ۱۹۰۷ در سن ۹۷ سالگی درگذشت.